

## ***At bringe solens kraft i menneskehedens tjeneste.***

Bidrag til festskrift i anledning af Hermann Scheer's 60 års fødselsdag den 29.april 2004

Af Preben Maegaard

Med de rigtige politiske rammebetingelser, er der i Tyskland, som et resultat af den politik, Hermann Scheer har stået i spidsen for, skabt en sværm af nye industrier inden for solceller, solvarmekraftvarme, forgasning, biogas, vindenergi og styringsteknik, som i de kommende årtier vil give Tyskland en industriel styrkeposition, der kan sammenlignes med, hvad der bragte England i front for 200 år siden ved udnyttelse af fossile brændsler og ny teknologi. Nu gentager historien sig. De lande, der er omstillingsparate til den solare tidsalders strukturer og teknologi vil få en førerstilling, eftersom vi indenfor energifremstilling har at gøre med et behovsområde for ny, miljøvenlig teknik, der vil skabe eksportmuligheder og arbejdspladser i et omfang, som er langt større end indenfor den forkætrede IT-branche, nanoteknik mv.

### DEN FOSSILE ENERGISEKTORS KYNISME

Hvad er sket i Tyskland, Danmark og i nogle få andre lande, kan naturligvis finde sted verden over. Men det sker ikke af sig selv. Det er en kamp imod den globalisering og neoliberalisme, som kun er optaget af kortsigtet udbyttmaksimering og til gavn for særinteresser, som varetages af nogle få yderst magtfulde selskaber indenfor olie-, atomkraft- og kulsektoren, der naturligvis forsvare deres positioner uden at bekymre sig om beskæftigelse, klimaændringer og naturødelæggelse. Disse selskaber driver lobbyvirksomhed helt ind i magtens centre, hvilket fører til lovgivning og internationale aftaler, der mere har til formål at forpurre og forsinke den uomgængelige omstilling, som nødvendigvis må komme længe førend de sidste oliekluder tørrer ud.

Hermann påpeger konstant, at eftersom de gamle energimonopoler ensidigt anvender de knappe energiressourcer og trodser alarmerende klimaændringer, så må der sættes ind med effektiv lovgivning og mobilisering til fremme af de vedvarende, økologisk bæredygtige energiformer som den eneste måde, hvorpå vi kan opretholde et civilisatorisk grundlag for vore samfund.

Det har også fået Hermann til at advare imod Kyoto-protokollen, som 170 lande, herunder de europæiske, betragter som et stort fremskridt til sikring af det globale miljø. Men aftalen vil sætte udbygningen med vedvarende energi tilbage i industrilandene, fordi de i stedet for at udbygge derhjemme vil eksportere forældet energiteknik til resten af verden. Samtidig skal der opbygges et globalt kontrolapparat, der siger sparto til alt, hvad der hidtil er set. Eftersom alle vil forsøge at slippe billigst muligt fra at honorere fælles mål, kan aftalen meget vel risikere at modvirke sin egen hensigt. I stedet for i stor skala at arbejde for international teknologioverførsel og implementering af vedvarende energi som den eneste fremtidssikre løsning, så vil emissionshandel og kvoter i miljøets navn give snedige forretningsfolk og deres støtter i regeringerne et uhørt råderum, der vil

finde groteske udtryk. Der vil ske CO2 godskrivning af skove, som alligevel bliver fældet i løbet af få år eller af udskiftning af busser i Østeuropa, som allerede er slidt op.

Hermann's fremsyn viser sig ikke blot, når han står overfor den magtfulde energisektor. Han er ikke vejet tilbage for konfrontation med og har skabt vrede hos store miljøorganisationer, som har tiljuble Kyoto-aftalen. Ved at støtte regeringernes fattige kompromis, har NGO'erne afskåret sig argumentatorisk fra at kæmpe for vidtgående og nødvendige internationale aftaler med udstrakt brug af vedvarende energi. Særlig ondt gør det, når det kan påvises, at principperne bagved de internationale initiativer til beskyttelse af klimaet er udtænkt og solgt til politikerne af de gamle energimonopoler, hvorved ræven får lov til at vogte gæssene.

#### VEDVARENDE ENERGI ER FORSVAR AF EKSITENS

Mit første møde med Hermann Scheer i 1991 skete i naturlig forlængelse af mine nationale aktiviteter for et 100% vedvarende energisamfund siden 1974. Indgangene til dette samarbejde har været forskellige, men udgangspunktet er en fælles erkendelse af, at vore lande, Tyskland og Danmark, økonomisk, socialt og kulturelt kan kun forsvares med vedvarende energi. Der er ingen alternativer hertil.

Den fossile tidsalder baseret på kul, olie og uran har ført og vil føre til den ene krise efter den anden. Fortsætter vi med at gøre os afhængige af knappe energiressourcer fra fjerne lande, og som forandrer klima og miljø, vil kriserne blive stadigt værre og hyppigere for til sidst at komme ud af kontrol. Den industrielle kulturs lyksaligheder vokser lige så lidt ind i himlen som andre tidligere kulturer, hvor det er historiens lære, at de gik under, fordi deres materielle basis var usikker og sårbar. Mod slutningen af epoken skulle der bruges stadig mere kraft og energi på at forsvare eksistensgrundlaget, hvilket akkurat er, hvad vi ser nu med hyppige oliekrige, naturkatastrofer, befolkningsvandring mv.

Den danske situation i 1974 kan betragtes som et spejlbillede af, hvad der venter os på det globale plan indenfor få årtier, hvor en omstilling til rationel energianvendelse og vedvarende energi er en global eksistentiel nødvendighed. Vi havde i Danmark, og det var fuldstændig uansvarligt, gjort os 100% afhængige af olie fra de arabiske lande, som allerede dengang var et politisk uroligt område.

Det var ikke en forsyningskrise men miljøproblemer, der for 25 år siden en stadig større del af den tyske offentlighed. Og miljøproblemerne var dengang som nu dybt forbundet med anvendelsen af fossil energi. Der hærgede skovdød i øst og i vest. I foråret 1986 viste det sig dertil, at staten ikke kunne beskytte befolkningen imod en atomkraftulykke flere tusinde kilometer borte. Nedfald fra Tjernobyl forgiftede marker og fødevarer, et mæne tekel til de industrialiserede lande, for næste gang – om det så skete på et atomkraftværk langs Rhinen eller i et naboland - kunne det kun blive langt værre. Dermed brast drømmen om atomkraftens tusindårsrige definitivt, hvilket skabte en politisk ny situation i de industrialiserede lande, som gav plads for nye politiske målsætninger og politikere.

## SITUATIONENS GENERALSTAB DANNES

Det var klart, at befolkningerne måtte afvise og frygte de politikere, forskere og forsyningselskaber, der var ansvarlige for denne fejludvikling, som de tilmed ikke kunne anvise en løsning på. I denne situation blev skabt en ny generation af forskere, forfattere og politikere, som ikke blot så jammerligheden og farerne ved den hidtidige udvikling, men som samtidig viste nye og helt anderledes veje. Med Hermann Scheer som det ubestridte samlingspunkt blev under disse omstændigheder skabt en slags situationens generalstab, en kreds af samfundsbevidste borgere, der satte sig som opgave at realisere i virkeligheden den omstilling til en ny energikultur, som de eksisterende energiselskaber fornægtede og bekæmpede, fordi den til sidst ville gøre dem overflødige.

I denne nyorientering, som er fundamental, blev Hermann den førende åndelige personlighed. Han forstod den dystre baggrund men kunne også anvise fremtidens kurs i et klart og forståeligt sprog med analyser, uafviselig dokumentation, billeder og overbevisende argumenter. EUROSOLAR blev hans operationelle udgangspunkt. At hans bøger har universel betydning og ikke specielt vedrører tyske eller europæiske forhold fremgår af, at de er oversat til mange forskellige sprog, hvilket i sig selv er et godt udtryk for, at omstillingen fra fossile brændsler til vedvarende energi optager mennesker i vidt forskellige egne og kulturer verden over.

Skribentvirksomhed betyder også, at man får gjort sit hjemmearbejde; tanker og ideer bliver afklaret og skærpet og bragt i en forpligtende sammenhæng, hvorved gennemslagskraften mangedobles. Det er en af grundene til at Hermann Scheer, der i begyndelsen var en politisk en-mandshær har kunnet mobilisere på tværs af partierne i Bundestag. Han har kunnet samle bred tilslutning blandt sine politiske kolleger til sine visioner om fremtidens vedvarende energi, for ingen politiker er jo imod et bedre miljø, ny industriel udvikling og flere arbejdspladser. Dermed har han opnået en resonans og indflydelse i det politiske liv i Tyskland, der er større end nogen anden nutidig energipolitikers.

Han sagde allerede for ti år siden til mig: "Så længe jeg sidder i Forbundsdagen, kan der ikke skabes flertal for bygning af nye atomkraftværker." En ting er at sige nej, at afvise. Tyskland har i mellemtiden har fået verdens mest progressive lovgivning til fremme af vedvarende energi, en stor ny vedvarende energiindustri og bred folkelig støtte til omstilling fra de fossile brændsler. Landet er blevet forbilledet for andre lande.

Det store industriland med gamle og mægtige energiselskaber indenfor minedrift og elproduktion er blevet til det globale demonstrationsprojekt for fremtidens vedvarende energiformer uden at man fra naturens side i øvrigt er specielt velsignet med gode vindressourcer, mange solskinstimer eller kæmpearealer, hvor der kan dyrkes energiafgrøder. At omstillingen alligevel er undervejs, er det konkrete, fremadrettede udtryk for Hermann Scheer's indsats, om end det stadig er en udvikling, der står ved sin begyndelse.

## MAGTEN GIVES TILBAGE TIL FOLKETS FÆLLES EJE

Men tanker og politiske budskaber skal ikke bare nedfældes på papiret, de skal bæres personligt ud til befolkningen for at skabe bevægelse, for at skabe det pres nedefra i befolkningen, der skal til for at få politikerne til at skabe forandring. Og her er talerstolen Hermann Scheer's slagmark. Han er født til at stå på en talerstol. Her kan multimedie mennesket udfolde sig. Om han optræder som politiker i Forbundsdagen, på videnskabelige konferencer, på folkemøder i Berlins kulde eller en antik arena, i den varme stol i fjernsynet eller i den mest ydmyge forsamling af nysgerrige borgere, så er Hermann Scheer altid væsentlig og engageret. Det er her de tanker, som man finder i hans bøger, finder en menneskelig dimension: Solen, vinden, bølgerne og jordens frugter har altid tilhørt menneskene.

Han opliver og oplyser men er ikke demagog. På den måde skaber han det sande grundlag for det enkelte menneskes personlige erkendelse af, at dets indsats er vigtig og nødvendig, så det forstår, hvad det forbruger af energi, hvorfra den kommer og hvilke perspektiver det har. Engagerede borgere er på den måde blevet uundværlige i omstillingen fra de fossile brændsler ved at opsætte solfangere, bygge vindmøller og lokale kraftvarmeværker. Derved er en betydelig del af energiforsyningen blevet til folkets fælles eje. At bryde el-monopolernes magt var samtidig at undgå atomkraften.

## AFSKED MED 80'ERNES STAGNATION

Vi havde i Danmark op igennem 1980'erne ofte stillet det spørgsmål, hvorfor udbygningen med vedvarende energi ikke kom rigtig i gang Tyskland. Det var helt tydeligt, at der i Tyskland var en stærkt miljøbevægelse. Men initiativerne til vedvarende energi var kun sporadiske. Der havde været forskningsprogrammer med biogas, vindmøller og solenergi. GROWIAN og andre storstilede projekter som et lille land som Danmark slet ikke havde råd til, vakte forundring. I kraft af landets størrelse, havde de tyske programmer langt flere penge end de danske.

Men hvor vi allerede havde opstillet flere tusinde vindmøller og opbygget en ny industri med stor eksport til USA, måtte den tyske strategi med vægt på kostbar forskning føre til det spørgsmål, hvad man i virkeligheden ville med vedvarende energi i Tyskland. Tysk industri og ikke mindst maskinindustrien er dominerende i Europa. Men når der drejede sig om nye decentrale energiteknologier, var et lille land som Danmark den førende innovative kraft, hvor diversificering af energiforsyningen og opbygningen af en ny industri for vedvarende energiteknik, skete som en bred proces med inddragelse af industri, græsrodder, uafhængige forskere og progressive politikere. I Tyskland derimod var omstillingen til vedvarende energi endnu ikke påbegyndt. De mange eksperimenter førte ikke til en egentlig udbygning med de nye energiteknologier men enkeltstående demonstrationsanlæg, hvilket må tilskrives en fuldstændig mangel på visioner og dømmekraft hos de tyske beslutningstagere i regering og industri i 1980'erne.

På den baggrund var det for mig en oplevelse for første gang at møde Hermann Scheer i 1991 på et weekend seminar. Her var en person, der fuldstændig havde gennemskuet den strategiske nødvendighed af en 100% omstilling til vedvarende

energi. Mange enkeltpersoner og nogle energioorganisationer havde i en årrække påpeget fordelene ved en omstilling til vedvarende energi. Men ingen tysk politiker havde synliggjort mulighederne og arbejdet seriøst hermed i analyser, skrift og tale ved gennem sit personlige engagement og intellekt at skabe den kraft, som det er en folkevalgt parlamentarikers privilegium at kunne tilføre den offentlige debat og dermed bane vej for den nødvendige lovgivning. Dersom initiativer om forandring i samfundet ikke når ind i det rum, hvor den magt befinder sig, der skal føre til nye afgørende rammebetingelser, der gælder for hele samfundet, så vil magtesløsheden fortsætte og forandringerne forblive marginale.

Det blev Hermann Scheer's lod at lægge stemme, visioner og politiske vilje til en omstilling til vedvarende energi, som endnu kun er sin begyndelse, men som dog alligevel har fejret store triumfer. Moderne vedvarende energi er kommet ud af børneskoene. Det er avanceret teknik med stærk appel til de dygtigste indenfor forskning og industri, som her finder udfordringer, der konstant vil drive udviklingen frem imod bedre, billigere og mere effektiv anvendelse af den energi, der kommer fra solen.

#### ERINDRINGER FRA ET SEMINAR I SAARBRÜCKEN

En invitation fra EUROSOLAR om at komme til et weekend-møde i Saarbrücken om forsyning af Europa med vedvarende energi, blev vidtrækkende. Det fandt sted i Friedrich Ebert Stiftungs bygning en lørdag-søndag den 20.-21. juli 1991. Det var en helt ny måde at stifte bekendtskab med tysk energipolitik på. At lytte til Hermann var noget ganske andet, end hvad jeg hidtil havde været med til. Luften i lokalet var elektrisk, ladet af den sælsomme spænding, som Hermann skaber, når hans retorik udfolder sig, og når han med analyser og billeder fremlægger planer, der rækker langt ud i fremtiden og som vil indebære dramatiske forandringer. Han appellerer til og anbringer tilhøreren i en situation, hvor det svæver i luften om det er utopi eller realiserbart.

Det var utvivlsomt denne distinkte politiske dimension, som fascinerede mig og har gjort det siden. Men også, at man i et stort land taler og tænker anderledes, end når man kommer fra et lille land. Fællesnævneren bliver en anden, der er mange flere man skal nå ud til, hvilket naturligvis gælder i endnu højere grad i lande som Indien og Kina. I Hermanns sprog oplevede jeg, hvorledes man kunne bringe vedvarende energi fra det lokale til det globale.

Han fremlagde i Saarbrücken sine strategier, hvor han i solenergien så meget store perspektiver. Der var også elementer, jeg kendte godt fra den danske udvikling. Jeg fik bekræftet, at der naturligvis var en vej fremad til omstilling fra det fossile, energiintensive samfund til fremtidens vedvarende energisamfund, dersom man gennemfører en storstilet, massiv og målbevidst indsats af samfundenes industrielle, forskningsmæssige, finansielle og ikke mindst politiske ressourcer, altså noget i stil med USA's Marshall-hjælp til genopbygning af Europa efter anden verdenskrig.

Men er vedvarende energi ikke mest et spørgsmål om penge til forskning, lød kommentarerne. Med tilstrækkelig forskning ville man få forbedret teknikken, hvilket ville føre til lavere priser, og med lavere priser må man ud fra almindelig kapitallogik få et gennembrud for vedvarende energi.

Det var planlagt, at mødet i Saarbrücken skulle foregå både lørdag og søndag, men sidst på lørdagen var vi kun nogle få stykker tilbage. Det var højsommer og folk skulle på sommerferie, hvilket gav mulighed for nogle timers samtale med Hermann som indledning på mange års fortrolighed, samarbejde og venskab.

#### ERFARINGER FRA LAND TIL LAND – TRANSFER AF TEKNOLOGI

Hermann ville vide, hvad der havde skabt grundlaget for Danmarks markante position indenfor vedvarende energi, herunder især de politiske virkemidler. Jeg tegnede på en tavle organisationsstrukturen for de danske vindmøller, som viste at ejerskabet var spredt ud til mange tusinde mennesker og svarede meget til, hvad man kender indenfor socialt boligbyggeri. Det var i princippet en måde, hvorpå man kunne forsyne sig selv med strøm på.

Tilmed kunne møllerne kun ejes af beboerne i lokalsamfundet, for deres accept var jo helt afgørende for, at der kunne opstilles mange vindmøller. Når der var tilfredshed i lokalbefolkningen, var der også grønt lys fra politikerne. Kun lokale landmænd med en vindmølle på egen jord samt kooperativer kunne på denne måde få lov til at sælge elektricitet til nettet, ligesom de samme mennesker solgte svin, mælk og andre lokale produkter.

Politisk set var det noget meget nyt, at almindelige mennesker nu pludselig kunne levere strøm til nettet i stedet for som hidtil bare at købe. Det kunne da også kun lade sig gøre, fordi danske politikere ønskede at sætte de magtfulde el-monopoler stolen for døren. Private skulle have ret til at slutte sig til nettet og elværkerne havde pligt til at aftage vindmøllestrømmen. Herved fik de gamle el-monopoler et modspil, de kunne mærke. De havde brudt kulebargoen imod Sydafrika og fortsatte med at agitere for atomkraft længe efter, at den politisk var lagt på hylden. DE opførte sig i spillet om magten som en stat i staten. I 1985 var slaget tabt. Den konservative regering fjernede atomkraften fra dansk energiplanlægning. Det var et år førend Tjernoby.

En samfundsmæssig sidegevinst ved folkelige deltagelse var, at Danmark havde fået en blomstrende vindmølleindustri med mange tusinde nye arbejdspladser og fuldstændig dominans som leverandør til det internationale marked. Det industripolitiske heri er, at store virksomheder foretrækker markeder med stort volumen her og nu, mens vedvarende energi egner sig til nicheproduktion i mindre virksomheder. Det kan dog sagtens udvikle sig til store industrier, når man specialiserer sig indenfor de enkelte komponenter som tårne, styringer, vinger mv., viste erfaringen. Denne produktionsform var faktisk allerede i 1991 godt på vej ind i Tyskland også, hvor det ikke var den etablerede industri men pionervirksomheder, der var begyndt at bygge vindmøller efter det danske koncept med import danske underleverandører. Senere har det udviklet til moderne storindustri.

Der er mange elementer i de tyske energilove, der giver de decentrale initiativer en tilsvarende forrang. Hermann fingeraftryk på nutidig lovgivningen svarer meget godt til hvad vi samtalte om i 1991. Ud fra en ren omkostningsmæssig betragtning kan det godt være, at det er billigere at dække en bjergskråning med solceller end at sætte mange små anlæg op på folks villaer. Der kan også leveres gode argumenter for at sætte vindmøller op til havs i store strukturer, hvilket ofte er teknisk og økonomisk fordelagtigt. Når Hermann prioriterer de decentrale løsninger er det ud fra en klar erkendelse af, at omstillingen til vedvarende energi ikke primært er et spørgsmål om teknik, men kræver konstant folkelig mobilisering. Når den nødvendige lovgivning skal gennemføres er det landmænd med biogasanlæg, husejere med solceller på taget og landsbyer med vindmøller, som, når det er nødvendigt, møder op i tusindvis ved Brandenburger Tor for at demonstrere, hvorimod storinvestorer i havvindmøller har andet at tage sig til, når den form for halløj finder sted. Det ved politikeren Hermann Scheer.

#### VEDVARENDE ENERGI FÅR EN INTERNATIONAL DIMENSION

Ikke så længe efter mødet i Saarbrücken besøgte Hermann mig på Folkecenteret i Nordvestjylland. Vi havde allerede dengang vindmøller og biogasanlæg omkring os til alle sider, altså en manifestation af, at dette var ikke var fiktion men konkret virkelighed. Dagen fortsatte på en møde i Aarhus, hvor en lokalgruppe fremlagde planerne til den første forbrugerejede vindmøllepark til havs i Danmark, hvor Hermann mødte den del af dansk kultur, som havde skabt gennembruddet for vedvarende energi.

Derefter fulgte der fælles rejser og arrangementer. EUROSOLAR satte vedvarende energi på dagsordenen i Harare i Zimbabwe under sloganet: 'Energy for Africa'. Konferencen fandt sted på et af Afrikas mest mondæne hoteller og det var i klar modstrid til konferencens budskab til en verdensdel, hvor over halvdelen af befolkningen mangler den mest elementære energiforsyning. Det fandt sit kontante udtryk, da Hermann besluttede, at det afsluttende pressemøde, som var velbesøgt og vellykket, skulle finde sted under et åbent halvtag ved hotellets fod.

Efter Sovjetunionens kollaps blev der i 1992 lukket for olietilførslerne til Cuba, hvilket bragte en stor EUROSOLAR delegation til solskinsøen. Her er betingelserne for vedvarende energi med masser af solskin, vind og biomasse så gunstige, at der slet ikke behøvede at være nogen energikrise. Der var ingen grund til at de studerende skulle spise kold mad, Det forklarede vi nogle politiske topfolk i Al Capones tidligere bopæl i den hemmelige by midt i Havanna, hvortil Hermann og jeg var blevet inviteret.

At få vækstlandet Kina til at vælge vedvarende energi i stedet for kul var temaet for en fælles rejse til riget i midten med møder med fremtrædende forskere og lokalpolitikere i Beijing, Shanghai og Chengdu. Vi besøgte et af Kinas millioner af familiebiogasanlæg. Hermann appellerede til, at man anvendte solarkitektur i de utallige kontorglashuse, der skyder op overalt i Kina. **Om aftenen sad vi på hotellet i Shanghai; Der Spiegel lå fremme med et kollapset glashus på forsiden.**

**”IBM abgestürzt”** var historien. Hvad bliver det næste, siger jeg. **”Alles”**, var Hermanns knappe kommentar. Fra da af forstod jeg, at den fossile kulturs reformator allerede var født. Der var kun en vej at følge. Selv om Kina vil gå i de vestlige landes fodspor og - så længe det er muligt - basere sin økonomi på fossile brændsler, blev der vist alligevel under rundrejsen lagt nogle spirer, for Kina er i dag ikke noget uland, når det gælder vedvarende energi. Landet installerede i 2003 ti gange mere solvarme end resten af verden tilsammen!

Men der var også tid til højtider undervejs, som da Hermann blev udnævnt til æresdoktor ved universitetet i Varna i Bulgarien og fik den alternative Nobelpris i den svenske rigsdag i Stockholm. Jeg var heldigvis også til stede, da Hermann modtog den verdenssolpris i Wien og senere en tilsvarende pris for biomasse. Han var den indlysende modtager af disse påskønnelser og det var vigtige markeringer for at vedvarende energi var på vej ind - al modstand til trods.

#### DET ORGANISATORISKE ARBEJDE OG SOLPRISEN

Årene førte fra Nordvestdanmark den lange vej til konferencer rundt om i Europa og talrige organisatoriske møder i Bonn og senere mere og mere til Berlin. Men her var der dialog med højt til loftet. Der blev afleveret og modtaget ny viden og impulser, som vi kunne tage med hjem til den nationale debat om fremtidens vedvarende energisamfund. Der er ingen tvivl om, at med Hermann i centrum har EUROSOLAR været arnestedet for de afgørende politikker og strategier i Europa til fremme af vedvarende energi. Det er utvivlsomt også i en sammentømret personkreds omkring EUROSOLAR, at Hermann igennem en lang årrække har hentet vigtig støtte til sit energipolitiske arbejde. Samtidig har Hermann leveret uvurderlig støtte til vedvarende energiarbejdet rundt om i Europa. Vi har nogle gange haft ham i København, hvilket har givet genlyd i brede kredse.

Igennem ti år har den europæiske solpris udviklet sig til at være en vigtig europæisk institution med nomineringer og jurymøder på det nationale og det europæiske plan. Ceremonierne omkring prisoverrækkelserne med musik, taler og prisoverrækkelser har i sig selv været kulturelle oplevelser skabt gennem et perfekt parløb mellem Irm og Hermann. De har været flotte og minderige og en vigtig anerkendelse af de pionerer, som har gjort en særlig indsats for vedvarende energi. Men deres betydning rækker langt videre, for ved at fremvise det ypperste indenfor vedvarende energi meddeler man til brede kredse, at der allerede findes avanceret teknik med solen som drivkilde, der kan dække alle nuværende og fremtidige energibehov.

#### FRA DET EUROPÆISKE TIL DET GLOBALE – WCRE STIFTES

At komme fra EUROSOLAR til, et verdensråd for vedvarende energi, samt oprettelsen af et internationalt agentur for vedvarende energi blev nødvendigt i 2001. Hermann havde på møder verden over ofte mødt spørgsmålet: hvordan vi kommer videre, hvordan skabes den politiske kraft, der skal til for at gøre vedvarende energi til den foretrukne energikilde jorden rundt. Nu var der nemlig ikke længere de teknologiske begrænsninger, som ti år tidligere. Temaet var centralt på en velbesøgt EUROSOLAR konference i Berlin 2001, hvor planerne om et internationalt agentur for vedvarende energi, og de mange opgaver, der



ventede et sådant agentur i verdenssamfundet, blev debatteret. Nu havde der i 50 år været et agentur for atomkraft, som også lande, der VAR imod atomkraft, betaler til. Tilmed var atomkraftagenturet begyndt at agitere for vedvarende energi i ulandene, fordi landene efterhånden ikke tog atomkraften alvorligt, som var for dyrt, affaldsproblemerne uløselige og befolkningerne sagde NEJ TAK!

Når en organisation som World Energy Council, WEC, som de store energiselskaber stiftede i 1928, på den baggrund fortsatte med at beskrive vedvarende energi som en marginal løsning, der først om Flere årtier ville få betydning, så måtte det naturligvis udfordre Hermann. Han har gjort den fuldstændige omstilling til vedvarende energi til sit livsmål, og det var derfor logisk, at han greb muligheden ved Berlin-mødets afslutning til at invitere til af et World Council for Renewable Energi, WCRE. Det fik en flyvende start. Stiftelsen er en af de begivenheder, som jeg er særligt glad for at tænke tilbage på. Det var en spontan kraft, der udløste sig, og som vil have varige konsekvenser for den globale udvikling.

På ganske få år har WCRE vundet respekt og indflydelse i alle dele af verden, som mere skyldes budskabets betydning end organisationens størrelse. Det er da også med baggrund i WCRE, at Tyskland har fået den vægt på den internationale scene, at landet i foråret 2004 kan invitere regeringer fra hele verden til Bonn til den første internationale regeringskonference. Det vil også være realistisk at forvente, at der i Bonn i 2004 bliver taget skridt til dannelse af et internationalt agentur for vedvarende energi. Der findes ingen seriøse argumenter imod et IRENA, eftersom ingen anden international instans nogensinde har forpligtet sig til en massivt gennembrud for energi fra solen.

#### OGSÅ VINDKRAFTEN ORGANISERER SIG GLOBALT

Sommeren 2001 skulle komme til at byde på endnu en organisatorisk nydannelse med Herman som igangsættende skikkelse. 40% af alle verdens vindmøller ER opstillet i Tyskland. Det giver selvbevidsthed og fører naturligt til, at man vil skabe opmærksomhed om resultaterne. Derfor tog en kreds omkring Hermann i januar 2001 initiativ til, at der i Berlin skulle afholdes den første World Wind Energy Conference, WWEC. For at en sådan konference kunne være repræsentativ med deltagelse fra alle kontinenter, blev jeg i løbet af foråret 2001 opfordret til at hjælpe kontakt til en række organisationer og personligheder rundt om i verden. De deltog i et planlægningsmøde i København den 1. juli 2001, hvortil også Hermann Scheer ankom. Mødet afholdtes i København, hvor der var en europæisk vindenergikonference.

De ikke-europæiske deltagere ønskede spontant at formalisere samarbejdet til noget mere end bare at støtte Berlin-konferencen. Det registrerede Hermann. Det gav et ryk i forsamlingen, da han meddelte: "Nu skal der handles hurtigt". Under middagen bliver hovedprincipperne for en World Wind Energy Association formuleret. Heri genfinder man hovedelementerne af den vindenergipolitik, som Hermann igennem ti år havde bragt til succes i Tyskland. Samme aften blev det besluttet at stifte WWEA, som blev præsenteret for offentligheden den følgende dag.

Der har vist sig et markant behov for en global vindkraftorganisation, hvilket jeg har oplevet på tætteste hold som foreningens første præsident. Heller ikke når det gælder vindenergi vil den tredje verden acceptere at forblive i skyggen af de dominerende industrilande, hvorfor WWEA mindre end tre år efter sin stiftelse har næsten 150 medlemmer, som repræsenterer alle de største landes nationale vindenergiforeninger på fem kontinenter. Det indebærer afholdelse af konferencer rundt om i verden, i Cape Town, Beijing, Melbourne etc. På den måde bringes kendskabet til vedvarende energi ud til dele af verden, som kan undgå fejludvikling i deres energisystemer ved ikke først at udbygge med fossile energiformer men at fremme en mangfoldighed af typer vindkraft og ikke ensidigt megawatt-vindmøller, som kun har relevans i lande med kraftige elnet.

Mange nationale vindkraftorganisationer, som hidtil har været uden organisatorisk tilhørsforhold, slutter nu op bag ved de principper, som World Council for Renewable Energy virker for. Ved de hidtil afholdte konferencer har Hermann som hovedtaler tydeligt markeret, at i omstillingen til vedvarende energi findes der ikke længere teknologiske begrænsninger. Der er ingen grund til at forhale udviklingen, er hans budskab til politikere og eksperter i den tredje verden

WWEA samler sine internationale aktiviteter i sekretariatet i Bonn og er dermed endnu en udløber af det internationale arbejde, som EUROSOLAR satte i gang i 1988. Det har på få år som domicil for over 150 gjort Bonn til miljøets og energiens globale mødested - fra at være en national til at blive en international hovedstad, ligesom Wien, New York og Geneve allerede er det.

#### VERDEN BEHØVER NYE VEDVARENDE ENERGI INSTITUTIONER

Bonn vil være det naturlige hovedsæde for et internationalt vedvarende energi agentur, som vil kunne samle ressourcer til og koordinere de mange spredte initiativer, der foregår rundt om i verden, men hvis samlede styrke og indflydelse kan gøres mange gange kraftigere end de mange enkeltinitiativer. For at give et sådant agentur maksimal kraft og relevans, vil det være et klogt valg at gøre Hermann til dets første direktør - efter hans eget udsagn i bogen 'Anwalt der Sonne' fra 1998 - i øvrigt den eneste stilling i verden, som han vil lægge billet ind på.

Opgaverne for et sådant agentur er overvældende. En vigtig indsats vil være at implementere helt nye principper for ikke-kommerciel transfer af teknologi især til udviklingslandene. Ved at bruge en øget andel ulandsbistand hertil vil man kunne forbedre levevilkårene dramatisk for de to milliarder mennesker, der bor i landdistrikterne og for hvem fossile brændsler og importeret vedvarende energi udstyr er udenfor økonomisk rækkevidde. En massiv satsning på vedvarende energi må nødvendigvis ske som en kombination af lokal industriel udvikling og energiforsyning med vedvarende energi. Eftersom ingen af de vedvarende energiformer kan stå alene, skal ny viden, talrige forsøg og demonstrationsanlæg med integrerede energisystemer, også sikre presserende behov for vand og fødevarer.

Som instrumenter hertil er det påkrævet at opbygge et internationalt netværk af lokale vedvarende energicentre, ecosites, der skal forske i nye energiløsninger, kombinationer heraf, udveksle erfaringer med universiteter og andre udviklingscentre, etablere demonstrationsanlæg og rådgive brugere og erhvervsliv med praktisk implementering af den nye teknik. Viden og erfaring på disse felter er globalt meget begrænsede, hvorfor det er nødvendigt at sikre fri og åben udveksling gennem et internationalt agentur, hvor det er behovet for viden og ikke betalingsevnen, der indgår som afgørende principper.

Det bliver en vigtig opgave for et IRENA at få de nationale og internationale sponsorer til at skabe det økonomiske fundament for en storstilet international udbygning med vedvarende energi med særlig vægt på opbygning og spredning af viden, awareness-building, demonstrationsanlæg og sikre, at det er best practice og ikke vilkårlige særinteresser som bliver det overordnede princip. Internationale ekspertkomiteer skal besættes med erfarne og engagerede personer, der har vist vej i implementeringen af vedvarende energi. Med forpligtethed og tilført de nødvendige ressourcer kan et internationalt agentur for vedvarende energi med Hermann Scheer som inspirator og den executive kraft skabe historisk store forandringer i løbet af en kort årrække og give verdensøkonomien et løft.

Men et internationalt vedvarende energiagentur skal også bruge sin autoritet og ekspertise til at analysere og dokumentere den overvældende diskrimination, som vedvarende energi er udsat for i forhold til de etablerede energiformer. Ikke alene modtager disse i mange udformninger direkte og indirekte støtte gennem forskning og erhvervsstøtte, som langt overstiger de subsidier, som vedvarende energi modtager. Diskrimineringen er total. Fossile brændsler og atomkraft modtager i talrige led massive subsidier. For at australske eller tyske kul skal kunne konkurrere med de billige sydafrikanske, må regeringerne i Australien og Tyskland subsidiere kulminerne, sø- og landtransporten, lukke øjnene for forureningsskader og uoprettelig ødelæggelse af naturværdier. Militær- og sikkerhedsmkostninger skal også indregnes. Sådan er det på alle felter. Billigste producent sætter niveauet.

Diskrimineringen i forhold til vedvarende energi gælder også finansiering. Hvor konventionelle energiformer kontrolleres af store selskaber, der med statsgaranti kan optage 30 eller 40 årige lån på det internationale marked til næsten ingen rente, så må investorer i vedvarende energi, som ofte er husejere, landbrug og mindre virksomheder, optage lån på de vilkår, der er gældende i det enkelte lokalsamfund, hvilket fører til kapitalomkostninger, der er mange gange højere, end de er for store, etablerede selskaber.

Diskrimineringen som en kombination subsidier til konventionelle energiformer og store uligheder i finansieringen er et fundamentalt internationalt politisk problem, som blokerer for omstilling til decentrale energiformer som kræver en særlig organisatorisk indsats gennem en officielt instans, der er forpligtet overfor omstillingen til vedvarende energi. Verden råber på omstilling og fornyelse indenfor energisektoren. Den fossile energis periode er løbet ud. Der er ingen vej tilbage. Det er en person med Hermann's visioner, forpligtethed, indsigt og styrke, som bør anbringes i spidsen for en storstilet indsats for det nye århundredes

vigtigste opgave. Vennerne håber og forventer, at 60-års fødselaren bliver tilbudt og påtager sig udfordringen!

**Preben Mægaard, director,**  
**Folkecenter for Renewable Energy**

International positions:

Chairperson, WCRE, World Council for Renewable Energy

Vicepresident, EUROSOLAR

President, WWEA, World Wind Energy Association

Address: Sdr. Ydby, DK-7760 Hurup Thy, Denmark

Tel.: +45 9795 6600 Mail: [preben@maegaard.net](mailto:preben@maegaard.net)